

MƏDƏNİYYƏT

BİR vaxtlar müəllimi, Adil İsgəndərov “Axırncı aşırım” filmində Kərbəlayi roluna görə ona verilən mükafatdan imtina edərək “Bu mükafat Məlik Dadaşova düşür, Qəmlonu yaratdığına görə” demişdi. İnsan taleyi belədir, hansı məqamdası qədrini bilir, qiymətləndirilir, hansı məqamdası çox ucuz tutulur. Əsas odur özündən sonra xəyallarda, düşüncələrdə qala biləsən. Məlik Dadaşov xəyallarda, düşüncələrdə qala bilənlərdəndir. Bu gün onun adını çox övladlar daşıyır, onlardan biri də öz nəvəsidir, Gülnarə Dadaşovanın oğlu Məlik.

(Əvvəli ötən sayımızda)

Məlik Dadaşov başqa rollara görə də hədə-qorxu ilə üzvləşib. “Axırncı aşırım”-da Qəmlonu, “Fəryad”da erməni obrazını, “Dəli Kür”də mollanı, “Ölülər”də Şeyx Nəsrullanı oynayanda. “Atam o rolu ifa etmək istəmirdi. Ümumiyyətlə, atam yaradıcılığı boyu iki rolu ifa etmək istəməyib. Erməni rolunu, bir də “Ölülər”də Şeyx Nəsrullahı. Şeyx Nəsrullahı ona görə oynamaq istəmirdi ki, özü axır vaxtlar namaz qılırdı. Deyirdi, mən Allaha ibadət eləyirəm, amma “Ölülər”də Allaha qarşı çıxıram. “Fəryad” filmində isə düşmən obrazı yaratmalı idi. Bu rolu heç oynamaq istəmirdi. Yadımdadır ki, Ceyhun Mirzəyev yalvarırdı atama, deyirdi ki, bu rol sizə yazılıb. Atam onun sözündən çıxmadı, yaratdı o obrazı. Əslində, bu tipaj sovet dövründə general Baqramyan var idi, onun obrazı idi. O da keçəl idi. Atamın da saçlarını qırxdılar. Atam əvvəl nə qədər çalışırdısa, alınmırdı. Bilirsiniz, çox çətin rol idi. Düşmən obrazını yaratmaq, özü də beləsinə. Yadımdadır ki, çox əsəbiləşirdi, narahat olurdu. Amma oynadı o rolu. Ən pisi də o oldu ki, rola görə atamı Ermənistanında milli qəhrəman kimi qəbul etdilər. Atam isə AzTV-də çıxış elədi və imtina elədi o addan. Dedi: - O adı heç vaxt heç cür özümə yaraşdıra bilmərəm. Bax buna görə də mən bu rolu oynamaq istəmirdim. Bilirdim ki, nəticəsi bu ola bilər. Görün atam bu obrazı nə qədər gözəl oynamışdı ki, ermənilər ona qəhrəman adı vermişdilər. Düşünürəm ki, bu onun ən uğurlu rolu idi”. Xatirələrini bölüşən qızı Gülnarə Məlik Dadaşovun Dolareslə üçüncü nikahından doğulub. “Onların arasında çox güclü sevgi olub. Anamla atam 1964-cü ildə tanış olublar. Bir yerdə İncəsənət Universitetində işləyiblər və 1966-cı ildə ailə qurublar. Atam anamdan 13 yaş böyük idi. Bu nikahdan yalnız mən doğulmuşam”.

Filmlərdən başı nələr çəkib

“Dəli Kür” filminin çəkilişlərində maraqlı bir hadisə olub. Meyxana səhnəsində Cahandar ağanın bacısı Şahnigar, Mollanın Məlik Dadaşovun üzünə sillə vurmağı idi. Gürcü aktrisası oynayırdı bu rolu. Xanımın ona şillə vurmağı bir neçə kadr təkrarlanıb, amma yenə alınmayıb. Rejissor Hüseyn Seyidzadə aktrisaya deyir ki, qızım, bərk vur şilləni. Aktrisa isə deyir: “Vura bilərəm. O qədər yaraşılıq, yaxşı kişidir ki, ürəyim gəlmir onu vurmağa”. Məlik Dadaşov da özünü saxlaya bilməyib deyir ki, sən, əlli dəfə yavaşdan vurmaqdan bir dəfə tutarlı bir sillə tutuzdur ca-

“Atam o rolu ifa etmək istəmirdi”

nımız qurtarsın.

“Fəryad” filmindən çox sonralar isə belə bir hadisə olub. Məlik Dadaşov instituta gedəndə “Malakan” bağının yanında bir qadın onu görüb qışqırmağa başlayır. “Ay camaat, bu adam ermənidir”, – deyib camaatı yığır başına. Bu zaman bir əsgər aktyora yaxınlaşır və ondan sənədlərini tələb edir. Görünür, cavan olduğu üçün aktyoru tanıya bilməmişdi. Qadın isə dediyinin üstündə təkid edirdi: “Mən onu televizorda görmüşəm, o, erməni hərbiçidir”. Axırda aktyor əsgərə deyir: “Bala, mən azərbaycanlıyam, erməni yox. Sən cavansan, mənə tanıya bilməmişsən. Mən tanınmış aktyoram. Sadəcə filmdə erməni obrazını yaratdığım üçün qadın mənə qarışıq salıb”. Daha bir maraqlı məqam yenə “Fəryad” filmi ilə əlaqədardır. Filmin premyerasında-sırada ondan arxada oturan tamaşaçılar qulağı eşidə-eşidə Məlik Dadaşovu söyürmüşlər. Elə bil onlarla bir zalda əyləşən aktyor Məlik Dadaşov deyil, erməni yaraqlısının özüdür. Evə qayıdanda aktyor qızı Gülnarədən soruşub ki, rolum

xoşuna gəldi? Qız cavab verib ki, ata çox əlaf bir obraz yaratmışsın. Aktyor “Sən də nifrət etmənə atana, demək obraz yaxşı alınıb” deyib.

Onu teatrdan kim qaçaq saldı

Uzun çəkişmələrdən sonra bir gün Məlik Dadaşov Milli Dram Teatrını tərk etməli olur. Ona görə uzun çəkişmələr dedim ki, bu tərk etmə qərarı birdən-birə verilmir, vəziyyət bunun üçün yetişir. Onda teatrın direktoru Həsənağa Turabov idi, amma əslində Məlik Dadaşovun teatrdan getmə səbəbkarı Turabov deyildi. Qızı Gülnarə atasının teatrdan getmə səbəbini o vaxtkı mədəniyyət naziri Polad Bülbüloğlu ilə bağlayır. Amma Milli Teatrdan uzaqlaşdırılan Məlik Dadaşov hərdən səhnəsində bəzi obrazlar yaratdığı Rus Dram Teatrına direktor göndərilir. Görünür, bu da bir gediş idi, çünki cəmi iki il sonra aktyor burdan da təqaüd adı ilə çıxardılır işdən. Gülnarə Dadaşovanın dediklərindən: “Atamı xoşagəlməz komməriyyə əməliyyatın-

da əli olmaqda günahlandırıldılar. Bunun üçünsə heç bir əsas yox idi. Çünki əsl yaradıcı insan olan Məlik Dadaşov komməriyyə məsələlərini o qədər də bilmirdi. Onu teatrdan uzaqlaşdırıldılar. Hətta aktyor kimi fəaliyyət göstərməsinə belə imkan vermədilər. 1991-ci ildə təqaüdə göndərdilər”. Aktyor bundan çox böyük zərbə alır və işəmiyə keçirir. İki ay xəstəxanada yatır Məlik Dadaşov. Mütaliçədən sonra Həsənağa Turabov onu yenidən “Azdrama”ya dəvət edir. Sənətkarı yalnız sənətkar anlama bilər. Həsənağa Turabov nazirliyin təhriki ilə Məlik Dadaşovu teatrdan uzaqlaşdırmışsa da, çox keçmədən bu günahı içində daşıya bilmədiyindən onu geriye, teatra qaytarır. Artıq Məlik Dadaşov tək aktyor kimi yox, rejissor kimi də fəaliyyət göstərməyə başlayır. Bir müddət sonra aktyor könüllü şəkildə yalnız müəllimlik fəaliyyəti ilə məşğul olub teatrdan uzaqlaşır. Artıq içində hər şeydən, hamıdan – zəmanədən, məkəndən, teatr, kino rəhbərlərindən, özündən, dünyadan belə incikliyi vardı Məlik Dadaşovun. Ürək hər gün yeni sarsıntıların qurbanı olurdu. Səhhəti onsuz da qaydasında deyildi. Bir gün də Tədris Teatrında tələbələrə “Arşın mal alan”ı məşq edirmiş. Baş ağrıdığı üçün zalda oturub mizan vermiş tələbələrə, özü səhnəyə çıxmırmış ki, qalxs ayağa, təzyiq onu yıxar. Verdiyi epizodu isə tələbə ürəyincə göstərə bilmir, aktyor özünü unudub qalxır ayağa, çıxır səhnəyə. Həmin epizodu necə eləmək lazım olduğunu göstərmək istəyəndə müvazinətini itirib yıxılır. Gicgahı yaxınlıqdakı stolun küncünə dəyir. Onu xəstəxanaya çatdırırlar, bundan sonra altı gün yaşayır böyük aktyor. Altı gün ərzində dili də tutulur. Eşidir, görür, amma danışa bilmir. Axırncı gün qızından qələm-dəftər istəyir. Yazır ki, mənə Dram Teatrından götürməsinlər. Kimlərsə dəfninə buraxmamağı xahiş edir. O adamların adını yazır ki, onlar damla-damla Məlik Dadaşovu bu son yataq vəziyyətinə təhrik ediblər. Hər halda o, belə düşündü. 70 yaşı vardı, ikinci nikah dan olan qızı xəçəngdən dünyasını dəyişəndə Məlik Dadaşov “mən artıq yaşaya bilməyəcəm” demişdi. 1996-cı ildə 72 yaşında dünyasını dəyişən aktyorun dəfnində çox adam vardı. Oğlu Rafael Dadaşov yox idi, incik ata ilə oğul son məqamda da halallaşmamışdılar. Bir də xanımı Dolares əlindəki siyahıda kimlərin adı vardısa, onları buraxmadı dəfnə. Bir vaxtlar müəllimi, Adil İsgəndərov “Axırncı aşırım” filmində Kərbəlayi roluna görə ona verilən mükafatdan imtina edərək “Bu mükafat Məlik Dadaşova düşür, Qəmlonu yaratdığına görə” demişdi. İnsan taleyi belədir, hansı məqamdası qədrini bilir, qiymətləndirilir, hansı məqamdası çox ucuz tutulur. Əsas odur özündən sonra xəyallarda, düşüncələrdə qala biləsən. Məlik Dadaşov ikincilərdəndir. Bu gün onun adını çox övladlar daşıyır, onlardan biri də öz nəvəsidir, Gülnarə Dadaşovanın oğlu.